

nasze akademickie

haiku

Kraków 2007

nasze akademickie

haiku

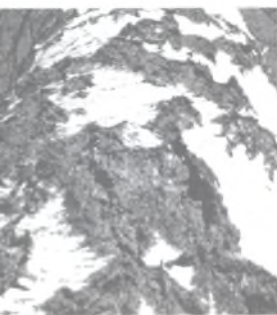
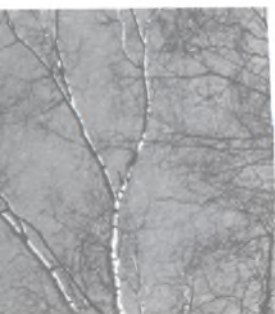
nasze akademickie

haiku

俳句

Kraków 2007

Inv. 115088

Przedmowa

Haiku jest jednym z najbardziej znanych, tradycyjnych gatunków poezji powstałej w Japonii w XVI wieku, której szczyt rozwoju przypadł na XVII wiek za sprawą największego mistrza tej formy poetyckiej, a mianowicie Matsuo Manefusa (1644 - 1649), piszącego pod pseudonimem Bashō.

Klasyczne haiku jest 17-sylabowym wierszem bez rymu, tworzącym w swej formie trzy jednostki metryczne liczące kolejno pięć, siedem i pięć sylab (5+7+5). Niekiedy, szczególnie we współczesnych czasach, spotykane są haiku odbiegające w swym podziale sylabicznym od klasycznego modułu. Są one charakterystyczne dla twórców z Zachodniego kręgu kulturowego, choć podkreślić należy, iż w najwyższym stopniu oddają one istotę ducha tej „sztuki w kilku słowach”.

Wiersze haiku znamionuje niezwykła zwięzłość, subtelność, estetyczny minimalizm oraz prostota ilustracji-opisu bieżących (w danej chwili) wrażeń, przeżyć, odczuć otaczającej rzeczywistości. Pierwotnie haiku były fraszkami o obyczajowo-satyrycznym charakterze. W tym właśnie ukryty jest źródłosłów tej formy poetyckiej, nazwę której tworzą dwa ideogramy: *hai* – śmiech, żart, humor, zabawa oraz *ku* – wiersz. Reprezentujące w zaraniu typ poezji dworskiej, z czasem, głównie za sprawą Matsuo Bashō, ewoluuje w stronę filozofii zen, przywiązującej ogromną uwagę do najdrobniejszych szczegółów otaczającego nas wszechświata.

Przedmowa

Haiku jest jednym z najbardziej znanych, tradycyjnych gatunków poezji powstałej w Japonii w XVI wieku, której szczyt rozwoju przypadł na XVII wiek za sprawą największego mistrza tej formy poetyckiej, a mianowicie Matsuo Manefusa (1644 - 1649), piszącego pod pseudonimem Bashō.

Klasyczne haiku jest 17-sylabowym wierszem bez rymu, tworzącym w swej formie trzy jednostki metryczne liczące kolejno pięć, siedem i pięć sylab (5+7+5). Niekiedy, szczególnie we współczesnych czasach, spotykane są haiku odbiegające w swym podziale sylabicznym od klasycznego modułu. Są one charakterystyczne dla twórców z Zachodniego kręgu kulturowego, choć podkreślić należy, iż w najwyższym stopniu oddają one istotę ducha tej „sztuki w kilku słowach”.

Wiersze haiku znamionuje niezwykła zwięzłość, subtelność, estetyczny minimalizm oraz prostota ilustracji-opisu bieżących (w danej chwili) wrażeń, przeżyć, odczuć otaczającej rzeczywistości. Pierwotnie haiku były fraszkami o obyczajowo-satyrycznym charakterze. W tym właśnie ukryty jest źródłosłów tej formy poetyckiej, nazwę której tworzą dwa ideogramy: *hai* – śmiech, żart, humor, zabawa oraz *ku* – wiersz. Reprezentujące w zaraniu typ poezji dworskiej, z czasem, głównie za sprawą Matsuo Bashō, ewoluuje w stronę filozofii zen, przywiązującej ogromną uwagę do najdrobniejszych szczegółów otaczającego nas wszechświata.

Podkreślić należy, iż forma oraz treść klasycznego haiku podlega określonym i ściśle przestrzeganim regułom. Poza wspomnianym podziałem na trzy wersy w układzie 5+7+5 sylab, haiku powinno zawierać wyraz określany terminem *kigo* lub czynić aluzję do przyrody, pory roku lub pory dnia. Zapisany on bywa w formie bezpośredniej (np. *zimowy spacer, nadchodzi jesień*) lub wyrażany pośrednio (np. *kwiaty wiśniowe, mgliste poranki*). Z powyższej przyczyny poezję *haiku* nazywa się także „poezją pór roku”, a publikowane zbiory wierszy tego gatunku porządkowane bywają z reguły w bloki: haiku wiosenne, haiku letnie, haiku jesienne, haiku zimowe lub po prostu: wiosna, lato, jesień, zima. Bardzo ważną cechą klasycznego haiku jest to, że przedmiotem opisu jest wydarzenie, które zaobserwowane zostało w danym momencie, na wzór zwolnionej migawki fotograficznego aparatu, a nie w przeszłości.

Za ilustrację zasad budowy klasycznego haiku służyć może „jesienne” a także „zimowe” Matsuo Bashō (*Haiku*, przeł. A. Żuławska-Umeda, Wrocław 1983, s. 210 i 240):

*Yuku aki-ya
te-o hirogetaru
kuri-no iga*

*Kame waruru
yori-no koori-no
nezame-ka-na*

*Jesień odchodzi
już łupina kasztana
rozwiera małą dłoń*

*Czyżby mnie zbudził
lód, co tej nocy cichej
rozsadził dzban*

Ta urzekająca prostotą poezja ma współcześnie na świecie miliony sympatyków i naśladowców, którzy zarówno amatorsko, jak i profesjonalnie (zorganizowani często w Stowarzyszeniach, Związkach Twórców Haiku itp.), zapisują swoje przeżycia, odczucia związane z odbieraniem otaczającej rzeczywistości, w tej miniaturowej a zarazem bardzo trudnej formie poetyckiej.

Zafascynowani prostotą opisu oraz oglądem otaczającej rzeczywistości w duchu haiku, studenci specjalności Studia Wschodnie Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego podjęli próbę twórczego wypowiedzenia się w tej konwencji poetyckiej. Pionierska przygoda studentów poetyckim pisarstwem rozpoczęła się w roku akademickim 2005/2006. Wzięło w niej dobrowolny udział ponad 50 studentów Studiów Wschodnich, uczestników wykładów: Geografia Japonii z elementami historii i kultury. Zaowocowała ona powstaniem około 300 wierszy. Tak wysoki poziom twórczego zaangażowania słuchaczy wykładów w realizację programu dydaktycznego Studiów Wschodnich, okazał się zaskakujący zarówno dla wykładowcy, jak i samych studentów. Doceniając i honorując ten niecodzienny akademicki zapał oraz twórczą postawę studentów, zrodził się pomysł wydania drukiem zespołu najbardziej interesujących wierszy. Inicjatywa publikacji tomiku studenckich haiku spotkała się z przychylnością Władz Uczelni.

Tomik tworzy 46 haiku autorstwa 34 studentów, uzupełniony otwierającymi i zamykającymi zbiór dwoma wierszami, których twórcą jest inicjator całej poetyckiej przygody, prof. dr hab. Rajmund Mydel. Mając na uwadze chęć podkreślenia specyfiki haiku oraz szczególnego środowiska i klimatu, będącego źródłem twórczej inspiracji tego gatunku poezji, tekst zilustrowany został naturalnymi, czarno-białymi fotografiami kory brzozy. Bogactwo jej odcieni z dominującą skrzącą jasnością niczym zmrożonego śniegu, zadziwiająca złożoność i różnorodność jej struktury przywodzą na myśl świeżo zaorane wiosną lub jesienią łąny pól czy szeregi lodowych kier bezszelestnie przemieszczających się wśród fal wiosennej rzeki, a które wydają się być niezmiennie o każdej porze roku, zauważymy i odczytamy osiągając szczególnie stan izolacji, wewnętrznej koncentracji i spokoju.

Rajmund Mydel

Foreword

Haiku is among the most famous forms of traditional 16th-century Japanese poetry. The development of the genre reached its height in the 17th century thanks to the greatest master of this poetic form, Matsuo Munefusa (ca. 1644–1694), writing under the pen-name of Bashō.

A 17-syllable blank verse consisting of three metrical units of five, seven, and five (5+7+5) syllables is considered a classical haiku. Sometimes, especially in recent works, other syllabic divisions that diverge from the classical mode may be encountered. Although such forms are characteristic for authors from the realm of Western culture, it is to be emphasised that their words render the spirit of this “art in a few words” with extreme precision.

Characteristic for haiku poetry is the uncommon brevity, subtlety, aesthetic minimalism, and simplicity of the illustration that describes the moment's sensation, experience, and impression of contiguous reality.

Originally, the haikus were epigrams of satirical character. This is where the name of this poetic form comes from, composed of two ideograms: *hai* – meaning laughter, joke, wit and merriment, and *ku* – meaning a poem. Being a form of court poetry in its earliest days, haiku evolved later, mostly thanks to Bashō, towards Zen – the philosophy that pays enormous attention to the tiniest details of the universe surrounding us.

It is to be emphasised that the form and content of the classical haiku are subject to specific and strictly observed rules. Besides the division into three verses of five, seven, and five syllables, haikus should contain a special word or allude to nature, season, or time of the day. Known as *kigo*, such references are either direct mentions (e.g. *a winter walk*, or *autumn is coming*) or indirect suggestions (e.g. *cherry blossom*, or *misty mornings*). For this reason, haikus are sometimes referred to as “poems of the seasons”, and the published collections of poems are as a rule divided into blocks of spring, summer, autumn, and winter haikus or even simpler – into spring, summer, autumn, and winter. A very important and characteristic feature of a classical haiku is the fact that the description concerns an event that has just been observed, as if by a camera with a slow-mode shutter, rather than something that occurred in the past.

Bashō's 'wintry' and 'autumnal' haikus provide good illustration of the classical haiku constructing principles:

*Yuku aki-ya
te-o hirogetaru
kuri-no iga*

*Kame waruru
yuru-no koori-no
nezame-ka-na*

*Departing autumn
with hands spread open
chestnut burs*

*Awake at night
the sound of the water jar
cracking in the cold*

(transl. by Jane Reichhold)

(transl. by Robert Haas)

Captivating with its simplicity, this poetry has attracted millions of aficionados and adherents all over the world. Amateurs and professionals alike, often gathered in haiku associations and societies, record their experiences and mood related to the reception of the surrounding reality in this diminutive and at the same time very demanding poetic form.

Fascinated with the simplicity of the description and the insight into the reality surrounding us in the spirit of haiku, students of Eastern Studies of Andrzej Frycz Modrzewski Krakow University College undertook the creative challenge to use this poetic form to express themselves. This pioneer adventure with penmanship as such took place in the academic years 2005/2006 and 2006/2007 and involved the participation of more than 50 students of Eastern Studies attending lectures in Geography of Japan with elements of history and culture who authored nearly 300 poems.

Such a high level of creative involvement of students in the curriculum of Eastern Studies was surprising both for the lecturer and the students themselves. In appreciation and honour of this unusual academic fervour and the creative attitude of the students, there emerged the idea to publish in print a collection of the most interesting poems. The initiative to publish a volume of students' haikus was favourably received by University authorities. In its final form, the tome consists of 46 haikus by 34 students, complemented by two poems by the man behind the entire poetic adventure, Professor Rajmund Mydel, Ph.D., opening and closing the collection. Considering the specific character of haiku, and the particular 'environment' and climate that provides the source of inspiration for the genre, the texts are illustrated with black-and-white photographs of birch tree bark.

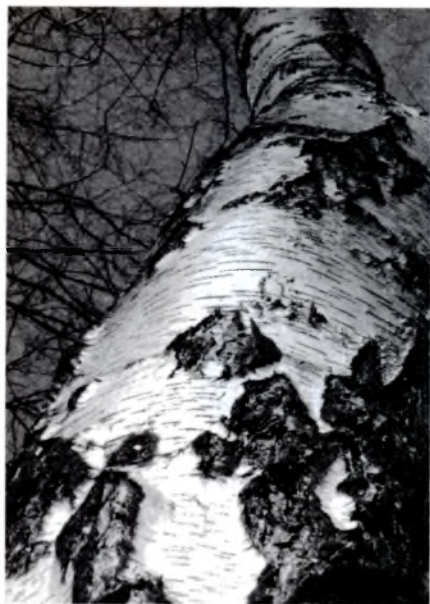
We may notice and recognise the abundance of its shades – with the dominant sparkling brightness not unlike frozen snow, and the astonishing complexity and variety of its structure bringing to mind furrows in freshly ploughed spring or autumn fields, or ranks of ice noiselessly drifting among the waves of a spring river – which, unlike those mentioned before, seem to remain consistent throughout all the seasons, by achieving a specific state of remoteness, internal concentration, and peace.

Rajmund Mydel

nasze akademickie

haiku

Być małą kroplą
w oceanie wiedzy,
piękne marzenie

Rajmund Mydel

Chwila zadumy,
otwieram starą książkę,
zasuszony mak

Iwona Ukleja

Muzyka wspomnień,
dom moich dziecięcych lat
śpiewa dziś do mnie

Jan Mitrzyk

Głuche wspomnienia,
rozmazany atrament,
stary pamiętnik

Paulina Sochacka

Świerszcze w trawie,
boska muzyka nocy,
i ja samotna

Paulina Sochacka

Piękny poranek,
rosa w liściach błyszczy,
witam dzień

Magdalena Maślach

Letni wiatr budzi
szmer w paprociach,
myślę o tobie

Paulina Cislowska

Cisza milczenia
dosięga cień ogrodu,
jesteśmy razem

Paulina Cislowska

Skrzydła motyla
kropla deszczu na trawie,
tajfun uczuć

Katarzyna Czudec

Nocy piękna ma,
co dziś dla mnie masz?
Blask księżyca

Mateusz Satora

Nadchodzi ranek,
brakuje czasu na sen,
wrócę tu jutro

Iwona Ukleja

Wzory na oknach,
narysował mróz nam dziś
me sny zimowe

Agnieszka Walczuk

Ogień kominka
w twoich oczach,
za oknem śnieg

Monika Kocurek

Samotni lubią
w samotności swojej
samotne myśli

Paulina Skrzyniowska

Każda łza to myśl.
Nie chcesz smucić się?
Zamknij oczy swe

Aleksandra Barcz

Kwitnące drzewa,
zachwyt i słodki zapach,
znowu bez ciebie

Iwona Ukleja

Znalazłem szczęście,
mówiłaś że go nie ma,
po co tyle słów

Mieszko Bojarski

Dzika kraina
niezdobyte szczyty gór,
moje schronienie

Joanna Filipowska

Wiśnie zakwitną,
słońce rozgrzeje ciało,
zacznę znowu żyć

Magdalena Babiarczyk

Tworzę mój wszechświat,
maluję gwiazdy, słońce,
ciebie tam nie ma

Joanna Filipowska

Marzenia moje
zostawiłam tobie,
ja już mam nowe

Paulina Skrzyniowska

Smutek oczu twych
jak niebo w czasie burzy,
zmyte deszczem

Monika Ostrowska

Urwane słowo,
niedopita herbata,
głęboka pustka

Justyna Nowak

Dokoła piach,
odbite ślady twych stóp
połknął ocean

Joanna Filipowska

Pustka w mej duszy,
spustoszyłaś mój świat,
nic nie przetrwało

Wojciech Kania

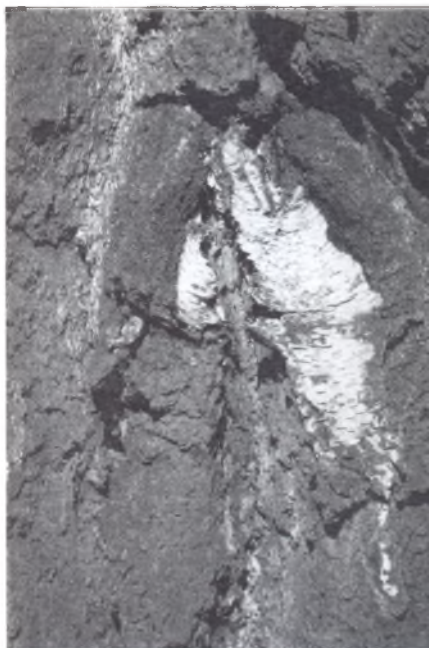

Lecząc serca ból
patrzę na cieszących się
przez łyż jak grochy

Karolina Schab

Ci opuszczeni,
niepotrzebni nikomu,
marzą o domu

Barbara Gburek

Królestwo ciszy,
lustro pękło setką ran,
czerwone nuty

Aleksandra Rojewska

Ty co znasz mnie
i całą resztę świata,
wybacz mi zło

Jolanta Madej

Buty pod łóżkiem
mokre od letniej mżawki,
łza na policzku

Andrzej Matusik

Stara kobieta,
wciąż niezadowolona,
życie na stacji

Andrzej Matusik

Dzień szary mija
jak rzeka cichych łez,
smutek zostaje

Anna Jermaków

Czas nam ucieka,
płynie wciąż życia rzeka,
młodość przemija

Anna Maria Pietras

Gdy na ludzi czas,
zwiędnie liść, powrotu brak,
ławka pusta już

Marta Bart

Dawno odeszłaś,
jednak nadal pamiętam
o Tobie Babciu

Renata Ścibek

Wiśniowe kwiaty
zerkają w stronę słońca,
westchnienie wieczne

Piotr Książek

O ja samotny –
pomyślał mak wśród żyta,
gdy zawiał wietrzyk

Paulina Sochacka

Przestrzeń i pustka
otulone chmurami,
skaliste szczyty

Kamila Koziol

Za horyzontem
ożywa czy umiera?
świt czy zmierzch?

Tobiasz Konopka

Ciemne są drogi
po których chadza księżyc,
szuka gwiazd szczęścia

Anna Maria Pietras

Strumień srebrzysty,
już księżyc się wynurza,
przed świtem znika

Szczepan Szklarczyk

Głuchy wrzask nocy,
księżyc posiadał nieboskłon,
przegrana ciemność

Aleksandra Rojewska

Żuczki hotaru,
rozświetlają cień duszy,
ulotne szczęście

Izabela Pigan

Chłonę rosę,
piję słodycz czerwieni
dojrzałej wiśni

Izabela Pigan

Las dziś ukryje
setki liści jesiennych,
miliony tajemnic

Łukasz Paciorek

Zimowy spacer.
O czym to też rozprawia
skrzypiący śnieg?

Rajmund Mydel

Rada Wydawnicza Krakowskiej Szkoły Wyższej
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego:
Klemens Budzowski, Andrzej Kapiszewski,
Zbigniew Maciąg, Jacek M. Majchrowski

Zdjęcia
Rajmund Mydel

Projekt okładki i opracowanie graficzne:
Beata Kowalewska-Tylka

Tłumaczenie na j. angielski
Piotr Krasnowolski

Koncepcja i wybór materiałów
Rajmund Mydel

Redaktor prowadzący
Halina Baszak Jaroń

Copyright© by Krakowska Szkoła Wyższa im. Andrzeja Frycza
Modrzewskiego, Kraków 2007

Żadna część tej publikacji nie może być powielana ani magazynowana
w sposób umożliwiający ponowne wykorzystanie, ani też rozpowszechniana
w jakiegokolwiek formie za pomocą środków elektronicznych,
mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych, bez uprzedniej
pisemnej zgody właściciela praw autorskich

Na zlecenie:
Krakowskiej Szkoły Wyższej im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
www.ksw.edu.pl

Wydawca:
Krakowskie Towarzystwo Edukacyjne sp z oo. Oficyna Wydawnicza AFM,
Kraków 2007

Łamanie:
Beata Kowalewska-Tylka

Druk i oprawa:
Tercja

Biblioteka Krakowskiej Akademii
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

M-

082764

Inv. M5088